

TARİH - 9

1. ÜNİTE GEÇMİŞİN İNŞA SÜRECİNDE TARİH

TAR.9.1.3. Tarihsel bilginin üretim sürecini çözümleyebilme

TAR.9.1.3. Tarihsel bilginin üretim sürecini çözümleyebilme

- Örnek çalışmalar üzerinden tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamaları belirler.
- Örnek çalışmalar üzerinden tarihsel bilginin üretim sürecindeki aşamalar arasında var olan ilişkileri belirler.

1.

Halil İnalçık ile Tarih Üzerine

Tarihçilerin Kutbu adlı eserde Halil İnalçık, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde ilk seminer ödevini hazırlayışını şöyle anlatır:

“Ben Yeni Çağ Kürsüsünde olmama rağmen Fuad Köprülü’nün Orta Çağ Tarihi Kürsüsündeki seminerlerine ve derslerine gariyordum. Bir seminerinde Timur üzerine tartışma başladı. Biliyorsunuz biz, Anadolu Türk tarihçiliğinde Timur’u yerin dibine batırırız; imparatorluğu yıktı, elli sene gelişmeyi geciktirdi diye. Fuad Bey’in seminerinde yine Timur üzerinde münakaşa ediyoruz, ben o zaman Barthold’un ve Fransız Bouvat’ın Timur üzerine kitabını okumuştum. Timur tarihinin objektif incelenmesi gerektiğini önce Zeki Velidi Togan ortaya atmıştır. Kendisi Anadolu doğumlu olmadığı, Kazan’dan geldiği için olaya farklı bakmış.

Seminerde böyle bir hava vardı. Ben o havada aykırı düşünceleri ortaya attım. Fuad Bey dedi ki bana ‘Öyleyse bir seminer raporu hazırla.’ Gelecek toplantıda ben Timur’u üç yazarın görüşleriyle karşılaştırarak anlattım. Barthold’u objektif bir tarihçi olarak gösterdim. Fuad Bey etkilendi. Şöyle durdu ‘İşte çocuklar, hepinizden bu seviyede vazife isterim.’ dedi.”

- Bu metinde Halil İnalçık’ın benimsediği araştırma yönteminin tarihsel bilginin üretimi üzerindeki etkisini yorumlayınız.

9 TARİH

- b) Öğretmeninizin rehberliğinde beş altı kişilik gruplar oluşturup ünlü bir tarihçinin araştırma yöntemini ayrıntılı olarak inceleyiniz. Elde ettiğiniz bilgileri rapor hâline getirerek grup sözcüsü aracılığıyla sınıfa sununuz. Ardından Ek 1’de yer alan grup değerlendirme formunu doldurunuz.

ÖĞRETMENE NOT

Öğrenciler sunumlarını tamamladıktan sonra tarihçilerin araştırma yöntemine ilişkin sınıfta büyük grup tartışması yapınız.

Ek 1

Grup Değerlendirme Formu

Grubun Adı:
Konunun Adı:

Grup Üyelerinin Adı Soyadı ve Numarası:

Üye 1:

Üye 2:

Üye 3:

Üye 4:

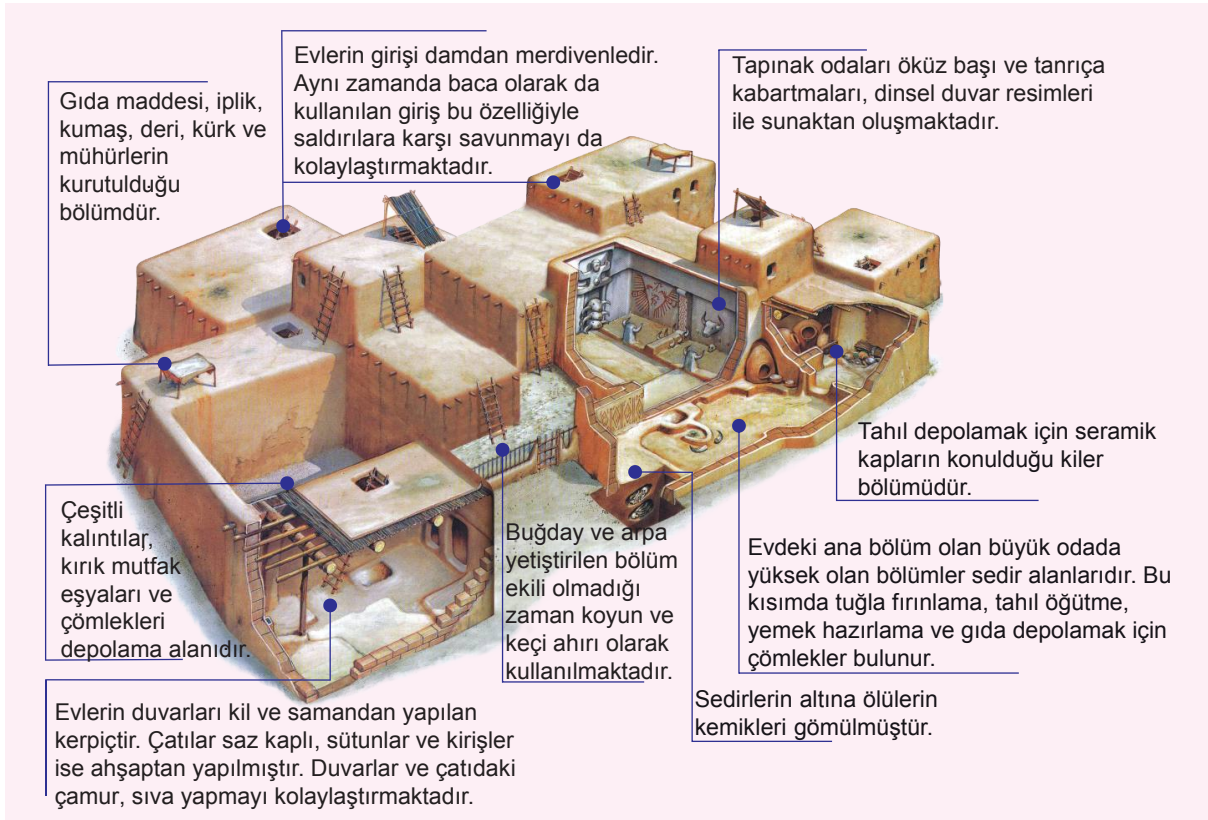
Üye 5:

	Değerlendirme Ölçütleri	Hiçbir Zaman	Ara Sıra	Çoğu Zaman	Her Zaman
1.	Grup üyeleri araştırma sürecinde birbirleri ile yardımlaştı.				
2.	Grup üyeleri araştırma sürecinde birbirlerinin görüşlerini dikkatle dinledi.				
3.	Grup üyeleri görev ve sorumluluklarını zamanında yerine getirdi.				
4.	Grup üyeleri her aşamada birbirleriyle görüş alışverişi yaptı.				
5.	Grup üyeleri araştırma sürecinde birbirlerine saygılı davrandı.				
6.	Grup üyeleri edindikleri bilgileri ve çıkarımlarını birbirleri ile paylaştı.				
7.	Grup üyeleri yapılan etkinlikte zamanı verimli kullandı.				
8.	Grubunuzun güçlü yanları nelerdir?				
9.	Grubunuz etkinlik sırasında hangi zorluklarla karşılaştı?				
10.	Grup olarak bir sonraki çalışmanızı iyileştirmek için ne önerirsiniz?				

2. Çatalhöyük, Konya iline bağlı Çumra ilçesinin on bir kilometre kuzeyindeki Küçükköy sınırları içerisinde bir höyüktür. Dokuz bin yıl önce burada üretici ve çalışkan insanların bolluk ve bereket içinde yaşadıkları büyük bir köy vardı. Buzul Çağı sonrasında Konya Ovası'nda oluşan göl, yeni kurumaya başladığı için bu bölge o zamanlar yer yer bataklık alanlara sahipti.

Çevrede yerleşmek için daha kuru alanlar da vardı elbette ama Çatalhöyük'ülüler (Köylerinin o zamanki adını bilmediğimiz için onlara bildiğimiz adıyla Çatalhöyük'ülüler diyoruz.) köylerini, zengin kaynak sağlayan Çarşamba Irmağı'nın kıyısına kurmuşlardı. Köyü kurdukları alan hem bu kaynaklara yakın hem de besin kaynakları açısından zengindi. Öylesine yararlandılar ki bu topraklardan köy büyüdükçe büyüdü, geniş bir alana yayıldı.

Bilgi Görseli: Çatalhöyük Evi

Yukarıda yer alan metin ve bilgi görselini dikkate alarak aşağıdaki iki soruyu yanıtlayınız.

- a) Bu bilgi görseli Çatalhöyük'teki yerleşik yaşamla ilgili yeterli bilgi veriyor mu? Gerekçesiyle birlikte açıklayınız.
- b) Siz bir öğretmen olsaydınız yukarıdaki bilgi görselini öğrencilerinize inceledikten sonra onlara soracağınız ilk soru ne olurdu?

9 TARİH

3. Aşağıdaki uygulama adımları doğrultusunda Anadolu'daki ilk yerleşmelerde (Çayönü-Çatalhöyük-Göbeklitepe) sosyal yaşamla ilgili bir bilgi görseli hazırlayarak öğretmeninizle ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

Çalışmanız esnasında dikkat etmeniz gereken hususlar şunlardır:

- Öğretmeninizin rehberliğinde eşit sayıda kişiden oluşan gruplara ayrılınız.
- Grup arkadaşlarınızla iş bölümü yapınız.
- Genel ağ kaynakları üzerinden bilgi görseli hazırlama yöntemleri hakkında bilgi toplayınız.
- Yapacağınız çalışmayla ilgili resim, metin, tablo, ses dosyası, video vb. içerikler hazırlayınız.
- Konuyla ilgili araştırma ve inceleme yaparken güvenilir genel ağ sitelerinden, kütüphane veri tabanlarından ve akademik platformlardan yararlanınız.
- Hazırlayacağınız bilgi görselinin özgün ve ilgi çekici olmasına özen gösteriniz.
- Bilgi görselinizde yazım ve noktalama kurallarına uyunuz, yalın ve anlaşılır bir dil kullanınız.
- Dijital ortamda ya da basılı olarak hazırladığınız bilgi görselini sınıf arkadaşlarınıza sununuz ve öğretmeninize teslim ediniz.

Hazırlayacağınız bilgi görselinin aşağıda bulunan Ek 2'deki Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı ile değerlendirileceğini unutmayınız.

ÖĞRETMENE NOT

Bilgi görselini analitik dereceli puanlama anahtarını kullanarak değerlendiriniz.

Ek 2

Analitik Dereceli Puanlama Anahtarı

Aşağıdaki analitik dereceli puanlama anahtarı, öğrencilerin Anadolu'daki ilk yerleşmelerde (Çayönü - Çatalhöyük -Göbeklitepe) sosyal yaşam konusuyla ilgili bilgi görselini değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır. Aşağıda yer alan ölçütlerin her birinde boş bir kutucuk yer almaktadır. Öğrencilerin durumuna en uygun ölçüte ait boş kutucuğa (X) işareti koyunuz.

Öğrencinin Adı ve Soyadı:		Numarası:		Sınıfı:
Ölçütler	Başarı Düzeyi			
	Geliştirilmeli	Kabul Edilebilir	Oldukça İyi	
İçeriğin Uygunluğu	Bilgi görseli, Anadolu'daki ilk yerleşmelerde sosyal yaşam hakkında gerekli bilgileri içermemektedir. 	Bilgi görseli, Anadolu'daki ilk yerleşmelerde sosyal yaşam hakkında yüzeysel bilgiler içermektedir. 	Bilgi görseli, Anadolu'daki ilk yerleşmelerde sosyal yaşam hakkında kapsamlı bilgiler içermektedir. 	
İçeriğin Özgünlüğü	Bilgi görselinde öğrenciye ait ifadeler bulunmamaktadır. 	Bilgi görselinde öğrenciye ait bazı ifadeler bulunmamaktadır. 	Bilgi görselindeki tüm ifadeler öğrenciye aittir. 	
İçeriğin Bilimselliği	Bilgi görselinde çok fazla bilimsel hata bulunmaktadır. 	Bilgi görselinde az sayıda bilimsel hata bulunmaktadır. 	Bilgi görselinde bilimsel hata bulunmamaktadır. 	
Görsel ve Yazılı Materyal Kullanımı	Kullanılan görsel ve yazılı materyaller konuyla yeterince ilgili değildir. 	Görsel ve yazılı materyallerden bazıları konuyla ilgilidir. 	Tüm görsel ve yazılı materyaller konuyla doğrudan ilgilidir. 	
Kaynak Kullanımı	Konuyla ilgili olmayan kaynaklar kullanılmıştır. 	Konuyla kısmen ilgili az sayıda kaynak kullanılmıştır. 	Konuyla doğrudan ilgili çok sayıda kaynak kullanılmıştır. 	
Dil ve Anlatım	İçerikte yazım ve noktalama kurallarına uyulmamıştır. 	İçerikte yazım ve noktalama kurallarına kısmen uyulmuştur. 	İçerikte yazım ve noktalama kurallarına uyulmuştur. 	

9 TARİH

4. Ben millî tarihimizin saptırıldığı, tahrif edildiği kanaatindeyim ve aykırı iddialara karşı en etkin araştırmanın belgelere dayanacağı inancındayım. Evet, konularımı seçerken milliyetçiyim, fakat konularımı işlerken tamamen Batı metodolojisiyle yaklaşıyorum. Bu tutumda olmalarını daima öğrencilerime söylüyorum; katiyen araştırmalarınıza milliyetçilik, hissiyat, hamaset karıştırmayın ancak seçtiğiniz konulara dikkat edin, diyorum. Çünkü bağnaz, çarpıtılmış görüş ve iddiaları ancak böyle düzeltmek mümkündür.

Halil İnalcık

Bir tarihçi için araştırdığı konuların geçtiği coğrafi alanları gezmek son derece faydalı ve önemlidir. Böylece ne, neden, nasıl sorularına daha sağlıklı cevaplar verir ve analizler yapar. Ben de araştırma konularını belirleyip çalışmaya başladığım bütün alanların coğrafyasını daima merak etmişimdir. Bunların büyük çoğunluğunu görme imkânını elde etmenin mutluluğunu yaşıyor ve bunun için şükrediyorum.

Ahmet Taşağıl

- a) Halil İnalcık ile Ahmet Taşağıl tarihsel araştırmalarla ilgili olarak nelere vurgu yapmışlardır? Açıklayınız.

- b) Önemli bir tarihî konuda araştırma yapmak üzere bir tarih komisyonu kuruluyor. Siz bir tarihçisiniz ve bu komisyona seçiliyorsunuz. Bu komisyonda Ahmet Taşağıl ile birlikte araştırmayı yürütmek durumundasınız. Araştırma sürecinde Ahmet Taşağıl'ın tarihî olayın geçtiği mekânların gezilmesi fikrini nasıl karşıladınız? Gerekçesiyle birlikte açıklayınız.

5. Aslında hiç bir tarihçi, tarihî olaylar için söylediklerine tam olarak doğrudur diyemez. Çünkü tarihçi işe yap-boz olarak başlayacaktır. Araştırmacılar tarafından bulunan her yeni malzeme, tarihçinin resmin bir parçasını daha tamamlaması demek olacaktır. Araştırılan konu ne kadar eskiyse elde ettiğimiz parçaların sayısı o kadar azalacak ve resmin ne olduğunu anlamamız zorlaşacaktır. Örneğin Türkiye’de cumhuriyetin ilanının nasıl gerçekleştiğini araştıran bir tarihçi, eski Mısır’ı araştıran bir tarihçiden daha çok bilgi bulabilir. Çünkü günümüzden 5000 yıl önce kurulmuş bir uygarlık olan Mısır’a ait kaynaklar çoğunlukla yıpranmış hatta yok olmuş olabilir.

Tarihçi, araştırdığı dönemde yaşayamayacağı için resmin bütününe göremeyecektir. Bir kimyacı yaptığı deneyi laboratuvarında tekrar tekrar izleyebilir ama tarihçinin incelediği olay bir kez olmuştur, o olayın tekrarlanması mümkün değildir. Örneğin tarihçinin, ölmüş bir kralı canlandırıp savaş meydanında nasıl kararlar verdiğini sorma şansı yoktur. Bu yüzden de tarihçi eksik kalan yerleri hep kendi hayal gücüyle tamamlamak zorunda kalacaktır. Her tarihçinin hayal gücü farklı olacağından resmin eksik bölümleriyle ilgili tahminleri de diğerlerininkinden farklı olacaktır. Hiç kimse resmin tamamını göremeyeceği için kendi söylediğinin yüzde yüz doğru olduğunu ispatlayamaz.

- a) Yukarıdaki anlatımda tarihçilerin araştırma yaparken yaşadığı hangi zorluktan bahsedilmiştir? Açıklayınız.

- b) Tarihçilerin tarihî olaylarla ilgili farklı görüşler ileri sürmelerinin sebebi ne olabilir? Açıklayınız.

- c) Öğretmeniniz size tarihî bir olayla ilgili araştırma ödevi verse bu araştırma sürecinin hangi aşamasında zorluk yaşayacağınızı düşünürsünüz? Gerekçeleriyle birlikte açıklayınız.

